

Historia książki i bibliotek

Sylabus zajęć

Informacje podstawowe

Kierunek studiów Informacja naukowa i bibliotekoznawstwo Specjalność - Jednostka organizacyjna Wydział Pedagogiczno-Artystyczny w Kaliszu Poziom studiów studia pierwszego stopnia Forma studiów studia stacjonarne Profil studiów profil praktyczny		Cykl dydaktyczny 2025/26 Kod zajęć 13INBS.17K.07167.25 Języki wykładowe polski Obligatoryjność Obowiązkowy Blok zajęciowy Przedmioty kierunkowe
Koordynator zajęć	Ligia Henczel	
Prowadzący zajęcia	Ligia Henczel	
Okres Semestr 1	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Zaliczenie z oceną; w tym zajęcia zdalne: ◦ Wykład synchroniczny: 15	Liczba punktów ECTS 2
Okres Semestr 2	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Wykład: 30, Zaliczenie z oceną; w tym zajęcia zdalne: ◦ Wykład synchroniczny: 10	Liczba punktów ECTS 2
Okres Semestr 3	Forma zajęć / liczba godzin / forma zaliczenia • Ćwiczenia: 30, Egzamin	Liczba punktów ECTS 2

Cele kształcenia dla zajęć

Kod	Cel
C1	Przekazanie wiedzy dotyczącej powszechnych i polskich dziejów książki i bibliotek na tle procesów historycznych, zjawisk kulturowych i społeczno-politycznych.
C2	Zapoznanie studentów z historią bibliotek, jako instytucji upowszechniania wiedzy, badań naukowych oraz centrów kształtowania się kultury na przestrzeni wieków.
C3	Uświadomienie studentom problematyki ochrony piśmienniczego dziedzictwa kultury, a także ukazanie złożoności i wielofunkcyjności książki oraz jej ogromnego znaczenia dla rozwoju cywilizacji.

Wymagania wstępne

Ogólna wiedza w zakresie historii powszechnej i historii literatury na podstawowym poziomie.

Efekty uczenia się dla zajęć

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
Wiedzy - Student/ka:			
W1	zna i rozumie fakty, zjawiska, idee oraz teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych właściwych dla kierunku	INB_K1_W01	Egzamin ustny, Test, Prezentacja multimedialna
W2	zna i rozumie terminologię z zakresu informacji naukowej, bibliotekoznawstwa, prawa, ekonomii, infobrokerstwa oraz informatyki, niezbędną w przyszłej pracy zawodowej	INB_K1_W02	Egzamin ustny, Test, Prezentacja multimedialna
W3	zna i rozumie budowę, funkcje systemów i instytucji właściwych dla zakresu działalności zawodowej oraz podstawowe pojęcia z zakresu teorii organizacji i zarządzania w odniesieniu do biblioteki lub placówki informacyjnej, w tym sposoby pozyskiwania środków finansowych	INB_K1_W11	Egzamin ustny, Test
Umiejętności - Student/ka:			
U1	potrafi rozpoznawać różne rodzaje źródeł, przeprowadzać ich krytyczną analizę i interpretację z zastosowaniem metodologii dziedzinowych	INB_K1_U03	Egzamin ustny, Test, Prezentacja multimedialna
U2	potrafi wykorzystywać ujęcia teoretyczne i różne źródła informacji w przygotowaniu prac pisemnych	INB_K1_U15	Egzamin ustny, Test, Prezentacja multimedialna
U3	potrafi identyfikować i interpretować podstawowe zjawiska i procesy społeczne z wykorzystaniem wiedzy z dyscyplin naukowych właściwych dla kierunku studiów	INB_K1_U16	Egzamin ustny, Test, Prezentacja multimedialna
Kompetencji społecznych - Student/ka:			
K1	jest gotów do ciągłego zawodowego dokształcania się, dokonywania samooceny kompetencji oraz wyznaczania kierunku własnego rozwoju profesjonalnego	INB_K1_K01	Egzamin ustny, Prezentacja multimedialna

Kod	Efekty uczenia się dla zajęć w zakresie	Efekty uczenia się dla kierunku	Metody weryfikacji osiągnięcia efektów uczenia się dla zajęć
K2	jest gotów do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i zawodowym oraz monitorowania nowatorskich rozwiązań branżowych	INB_K1_K05	Egzamin ustny

Treści programowe dla zajęć

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
1.	- Wprowadzenie do dziejów książki i bibliotek. Dyscypliny pokrewne. - Komunikacja ustna. Historia pisma i jego rola w kulturze. Kształtowanie się form książki, ich typologia i obieg. Biblioteki w czasach starożytnych. - Średniowiecze. Książka rękopiśmienna. Skryptoria i szkoły kaligraficzne, iluminatorstwo. Biblioteki średniowieczne i ośrodki kultury książki w Europie i w Polsce. Książka w Bizancjum. - Renesans. Wynalazek druku. Inkunabuły. Początki drukarstwa w Polsce. Rozwój bibliotek i funkcje książki w Europie i w Polsce. Ośrodki typograficzne w Europie i w Polsce. Biblioteki renesansowe - ich właściciele, zasady porządkowania i opracowania zbiorów.	W1, W2, U1	Wykład, Wykład synchroniczny
2.	- Barok. Książki w Europie i w Polsce - zmiany, rozwój wydawniczy, struktura, styl, typologia. Nowe ośrodki drukarstwa w Polsce. Biblioteki - zmiany w architekturze i wystroju wnętrz, struktura zbiorów i ich opracowanie, panoptika. Biblioteki publiczne. - Oświecenie. Nowe typy książki (m.in. encyklopedie, almanachy, książki dla dzieci). Uwarunkowania obiegu książki drukowanej i rękopiśmiennej. Słynne biblioteki, ich wystrój i organizacja. Pierwsze biblioteki narodowe. Wpływ trendów epoki na rozwój drukarstwa i bibliotek w Polsce. Księgozbiory oświeceniowe i kolekcjonerstwo magnackie. - XIX wiek – do 1918 r. Zmiany w technologii produkcji książek, nowe techniki ilustracyjne. Społeczny zasięg książki. Nowe formy upowszechniania książki (np. subskrypcje, serie wydawnicze, kluby książki). Zmiany w organizacji funkcjonowania bibliotek i udostępniania księgozbiorów. Katalogi i pierwsze normy opisu. Klasyfikacja piśmiennictwa i ich zastosowanie (Dewey). Nowe typy bibliotek. Ustawodawstwo biblioteczne. Profesjonalizacja bibliotekarstwa. Organizacje zawodowe. Czasopiśmiennictwo. - Książka na ziemiach polskich w okresie zaborów. Ruch wydawniczy. Słynne rodziny drukarzy. Obieg tajny i cenzura. Kolportaż polskich publikacji na terenie zaborów. Specyfika bibliotekarstwa: bibliotekarze i biblioteki w walce o tożsamość narodową. Działalność prywatnych kolekcjonerów – mecenasów i biblioteki fundacyjne. Popowstaniowe straty w księgozbiorach polskich. Polskie instytucje książki na obczyźnie i ich znaczenie.	W1, W2, U1, U2	Wykład, Wykład synchroniczny

Lp.	Treści programowe dla zajęć	Efekty uczenia się dla zajęć	Formy zajęć
3.	- Pierwsza połowa XX wieku. Losy książek i bibliotek w czasie wojen światowych. Straty wojenne. Wytwarzanie oraz rozpowszechnianie książek w okresie międzywojennym. Bibliotekarstwo polskie po odzyskaniu niepodległości. Rewindykacja zbiorów. Utworzenie Biblioteki Narodowej. Nowe zakresy działalności bibliotek. Czasopisma fachowe. Rozwój informacyjnej funkcji bibliotek. Kształcenie bibliotekarzy. - Druga połowa XX wieku. Książka i biblioteka wobec eksplozji informacji. Książka masowa i jej cechy. Przemysł poligraficzny. Biblioteka jako bank informacji. Automatyzacja i komputeryzacja procesów bibliotecznych. Formy współpracy bibliotek. Polski ruch wydawniczy i bibliotekarstwo doby powojennej. Ustawodawstwo biblioteczne. Organizacja krajowej sieci bibliotek. Czołowi wydawcy. Rozwój bibliotekoznawstwa akademickiego i innych form kształcenia. Kryzys oficjalnego rynku książki w końcu lat 70. „Drugi obieg” i cenzura. - Przełom XX/XXI w. Przemiany w polskim bibliotekarstwie. Kryzys czytelnictwa. Współczesny rynek wydawniczy. Biblioteki jako centra informacji i kultury. Książka w dobie Internetu. Nowe technologie (e-booki, audiobooki) a książka tradycyjna.	W1, W2, W3, U1, U2, U3, K1, K2	Ćwiczenia

Informacje dodatkowe

Semestr 1

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	- znajomość treści wykładowych - pozytywne zaliczenie testu

Semestr 2

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Wykład	Wykład z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień, Wykład konwersatoryjny

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Wykład	- znajomość treści wykładowych - przygotowanie prezentacji - pozytywne zaliczenie testu

Semestr 3

Forma zajęć	Metody i formy prowadzenia zajęć
Ćwiczenia	Wykład konwersatoryjny, Dyskusja, Metoda ćwiczeniowa

Forma zajęć	Warunki zaliczenia zajęć
Ćwiczenia	• frekwencja • aktywny udział w zajęciach • pozytywne zaliczenie testu • pozytywny wynik egzaminu

Literatura

Obowiązkowa

1. Bieńkowska B., Książka na przestrzeni dziejów. Warszawa 2005.
2. Jean G., Pismo - pamięć ludzkości. Wrocław 1994.
3. Taraszkiewicz B., Książka multimedialna w Polsce. Warszawa 2003.

Dodatkowa

1. Biliński L., Biblioteki publiczne końca XX wieku. Warszawa 2001.
2. Pirożyński J., Johannes Gutenberg i początki ery druku. Warszawa 2002.
3. Czasopisma fachowe: „Bibliotekarz”, „Biblioteka w Szkole”, „Poradnik Bibliotekarza” i in.

Nakład pracy studenta i punkty ECTS

Semestr 1

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Wykład	30
Czytanie wskazanej literatury	10
Przygotowanie do zajęć	5
Przygotowanie do zaliczenia	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 50
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Semestr 2

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
------------------------	---

Wykład	30
Czytanie wskazanej literatury	10
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	5
Przygotowanie do zajęć	5
Przygotowanie do zaliczenia	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 55
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Semestr 3

Rodzaje zajęć studenta	Średnia liczba godzin* przeznaczonych na zrealizowane rodzaje zajęć
Ćwiczenia	30
Czytanie wskazanej literatury	5
Przygotowanie prezentacji multimedialnej	5
Przygotowanie do zajęć	10
Przygotowanie do zaliczenia	5
Przygotowanie do egzaminu	5
Łączny nakład pracy studenta	Liczba godzin 60
Liczba punktów ECTS	ECTS 2

* godzina (lekcyjna) oznacza 45 minut

Efekty uczenia się dla kierunku

Kod	Treść
INB_K1_K01	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do ciągłego zawodowego doskazywania się, dokonywania samooceny kompetencji oraz wyznaczania kierunku własnego rozwoju profesjonalnego
INB_K1_K05	Absolwent/ka jest gotów/gotowa do aktywnego uczestnictwa w życiu kulturalnym i zawodowym oraz monitorowania nowatorskich rozwiązań branżowych
INB_K1_U03	Absolwent/ka potrafi rozpoznawać różne rodzaje źródeł, przeprowadzać ich krytyczną analizę i interpretację z zastosowaniem metodologii dziedzinowych
INB_K1_U15	Absolwent/ka potrafi wykorzystywać ujęcia teoretyczne i różne źródła informacji w przygotowaniu prac pisemnych
INB_K1_U16	Absolwent/ka potrafi identyfikować i interpretować podstawowe zjawiska i procesy społeczne z wykorzystaniem wiedzy z dyscyplin naukowych właściwych dla kierunku studiów
INB_K1_W01	Absolwent/ka zna i rozumie fakty, zjawiska, idee oraz teorie wyjaśniające złożone zależności między nimi, stanowiące podstawową wiedzę ogólną z zakresu dyscyplin naukowych właściwych dla kierunku
INB_K1_W02	Absolwent/ka zna i rozumie terminologię z zakresu informacji naukowej, bibliotekoznawstwa, prawa, ekonomii, infobrokerstwa oraz informatyki, niezbędną w przyszłej pracy zawodowej
INB_K1_W11	Absolwent/ka zna i rozumie budowę, funkcje systemów i instytucji właściwych dla zakresu działalności zawodowej oraz podstawowe pojęcia z zakresu teorii organizacji i zarządzania w odniesieniu do biblioteki lub placówki informacyjnej, w tym sposoby pozyskiwania środków finansowych